

KAKVO JE STANJE POPULACIJA JELENSKE DIVLJAČI U SRBIJI I KOJE

SU MOGUĆNOSTI I MERE ZA PREVAZILAŽENJE PROBLEMA (5)

Naseljavanje pograničnih lovišta

Jelen (*Cervus elaphus* L.) je autohtona i prirodno rasprostranjena vrsta krupne divljači u Srbiji, što znači da je od davnina prisutna na našim prostorima. Nažalost, mnogobrojne populacije jelenske divljači na teritoriji centralne Srbije su proređene ili istrebljene u prošlosti. Brojnost jelenske divljači u šumskim kompleksima južno od Save i Dunava drastično je opala u poslednjoj deceniji prošlog veka. Jedan od najvažnijih uzroka nestajanja i ugrožavanja populacija jelenske divljači u Srbiji je nezakonit lov (krivolov ili lovokrađa), a drugi je gubitak ili

Kaznena politika

Revitalizacija populacija jelenske divljači u centralnoj Srbiji biće uspešna ukoliko se suzbije nezakonit lov i uvede oštra kaznena politika za počinioce. Procesu reintrodukcije jelenske divljači potrebna je dugoročna finansijska i politička podrška, i tesna saradnja susednih lovišta i njihovih korisnika, odnosno donošenje zajedničkih, međusobno usklađenih planova gazdovanja.

degradacija (fragmentacija) prirodnog predela boravka. Ova dva faktora već duži niz godina onemogućavaju proširenje arela jelenske divljači i povećanje njene brojnosti u našoj zemlji.

Predrasude zbog štete

Dodatni problem u savremenom lovstvu i lovnom gazdovanju je šteta koju jelenska divljač prouzrokuje u poljoprivredi i šumarstvu, zbog čega lokalno stanovništvo i poljoprivredna i šumarska struka imaju učestalo negativan odnos prema ovom predstavniku krupne divljači. Uzimajući u obzir malu brojnost i skromnu rasprostranjenost jelenske divljači u našoj zemlji, naročito podatak da se njihov najveći broj nalazi u Vojvodini, unutar nekoliko ograđenih šumskih lovišta ili njihovih ograđenih delova, šteta koju mogu da prouzrokuju u našoj zemlji nije učestala niti predstavlja veliki problem i, što je još važnije, znat-

no je manja u poređenju sa štetom koju prouzrokuje divlja svinja.

- U celini posmatrano, za razliku od razvijenih evropskih zemalja, sadašnja rasprostranjenost jelenske divljači u našoj zemlji, naročito u centralnoj Srbiji, verovatno je najmanja u istoriji ove vrste krupne divljači. Izuzetak su šumska lovišta na teritoriji Vojvodine, gde je procenjena brojnost jelenske divljači oko 4.340 jedinki u proleće 2015. godine, što čini 78,5 posto ukupne brojnosti ove divljači u Srbiji. Rezultati preliminarne istraživanja pokazali su da je jelenska divljač u sadašnjem trenutku rasprostranjena na ukupnoj površini od oko 774.000 ha, što je manje od 10 posto ukupne površine Srbije - kaže dr Dragan Gačić sa Šumarskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Potpuna zabrana lova na jelensku divljač (Naredba iz 1840, Uredba o lovu iz 1853, Zakon o lovu iz 1898) nije pomogla da se ona zaštiti i sačuva južno od Save i Dunava, jer nisu bile preduzete i druge adekvatne mere za uklanjanje (ili redukciju na zadovoljavajući nivo) glavnih uzroka

istrebljenja. Zato je posle Drugog svetskog rata, a potom krajem 90-ih godina prošlog veka, izvršena reintrodukcija jelenske divljači u šumske komplekse koji su nekada bili deo njenog prirodnog rasprostranjenja.

Monografija i karta

Sinonim uspešnog rezultata je naseljavanje jelenske divljači na području istočne Srbije (Deli Jovan, Severni i Južni Kucaj), ili na području Nacionalnog parka "Fruška gora", gde novonastale populacije omogućuju plansko i racionalno lovno gazdovanje. Neophodno je da se ubrza i poboljša proces spontanog naseljavanja jelenske divljači u pojedine pogranične oblasti iz lovišta susednih zemalja (Bugarske i Rumunije), prvenstveno u pogledu sprečavanja i suzbijanja progona i uznemiravanja novopridošle jelenske divljači u naša lovišta.

- Izuzetno važnu meru za prevazilaženje aktuelnih problema predstavlja više puta spominjani projekat SRBREDDEER, sa ciljem unapređenja sadašnjeg pristupa

planiranju i organizaciji gazdovanja šumama i lovištima u našoj zemlji, sa naglaskom na populacije jelenske divljači i njihova staništa - ističe prof. Gačić. U okviru navedenog projekta uspešno su izvršene mnogobrojne aktivnosti, a deo dobijenih rezultata je saopšten u monografskoj brošuri "Jelenska divljač u Srbiji - stanje i problemi" (2017. godina), kao i na nekoliko međunarodnih naučnih skupova u zemlji i inostranstvu.

Od ostalih važnih rezultata dobijenih u okviru projekta, izdvaja se izrada karte rasprostranjenja jelenske divljači korišćenjem GIS tehnologije, zatim je utvrđeno da je nezakonit lov, od davnina i u sadašnje doba, najvažniji uzrok potpunog istrebljenja i ugrožavanja populacija jelenske divljači u centralnoj Srbiji. Definisan su područja pogodna za naseljavanje jelenske divljači u zapadnom delu centralne Srbije (šire područje Tare, Golija i Čemerno, Goč i Željina, i Kopaonik). Izrađen je efikasniji sistem praćenja prostorne distribucije i odstrela jelenske divljači u Srbiji.

U toku 2016. i 2017. uspešno su organizovane dve obrazovno-stručne radionice o jelenskoj divljači (Beograd i Kragujevac), a trenutno se realizuju aktivnosti na organizaciji stručno-naučnog skupa "Prvo srpsko savetovanje sa međunarodnim učešćem o gazdovanju i zaštiti lovne faune: jelenska divljač", koji će se održati 12. oktobra u amfiteatru Šumarske škole u Kraljevu, a njegovi suorganizatori su: Šumarski fakultet Univerziteta u Beogradu, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (Uprava za šume), Lovački savez Srbije, Lovački savez Centralne Srbije, Geografski institut "Jovan Cvijić", SANU i Šumarska škola iz Kraljeva.

Kraj
Milan Ostojić

